
LLIBERTAT D'INFORMACIÓ I PROCÉS PENAL

CARLOS JIMÉNEZ VILLAREJO

Exfiscal en cap de la Fiscalía Especial Anticorrupció

El principi de publicitat i el dret a la informació estan reconeguts com a drets fonamentals a l'ordenament jurídic espanyol i, alhora, són imprescindibles per garantir el bon funcionament del sistema democràtic i judicial. El secret de sumari representa inicialment una limitació a la publicitat dels procediments judicials, cosa que afecta directament el dret a la informació. Les raons d'aquesta limitació, que no prohibició, pretenen assegurar l'eficàcia de la investigació penal i preservar la presumpció de no culpabilitat de les persones imputades. Però el secret de sumari no pot estendre's a tot allò relatiu al procediment, sinó que el seu àmbit d'aplicació queda restringit al contingut formal del sumari, i no a la informació obtinguda abans i al marge d'aquest. El problema és com establir l'equilibri entre el dret a informar sobre la instrucció penal sense fer revelacions indegudes que podrien afectar la repressió penal del delict.

The principle of publicity and the right to information are recognised as basic rights in the Spanish legal system and they are also essential in order to guarantee the proper operation of the democratic and legal system. Secret proceedings initially represent a limitation on publicity for legal proceedings, directly affecting the right to information. The purpose of this limitation, if not prohibition, is an intention to ensure the effectiveness of the criminal investigation and preserve the presumption of innocence for those accused. But secrecy cannot be extended to everything relating to the proceedings. Instead, its sphere of application is restricted to the formal content of the summary proceedings and not to information obtained before or alongside them. The problem lies in establishing the balance between the right to information about the preliminary criminal proceedings without making inappropriate revelations that could affect the repression of crime.

L'entrada de la publicitat a l'àmbit de la justícia penal és necessària com a expressió de l'afirmació constitucional que la «justícia emana del poble». Així doncs, la publicitat esdevé un factor essencial de control social. El principi de publicitat està vinculat al dret fonamental a un procés públic, garantit a l'article 24.2 de la Constitució espanyola, en concordança amb l'article 14.1 del Pacte internacional de drets civils i polítics i el 6.1 del Conveni europeu de drets humans. Juntament amb aquesta faceta del principi de publicitat com a dret de les parts a celebrar el judici en públic, trobem el dret del públic a contemplar com s'administra la justícia, com a mitjà per contribuir al control de les actuacions del poder judicial per part de l'opinió pública.¹

---

1. SSTEDH 08.12.1983, cas Axen; 22.02.1984, cas Sutter, i 22.05.90, cas Weber, així com STC 176/1988, de 04.10, entre altres.

Es tracta, doncs, d'evitar una justícia secreta (STS 1646/1994, de 16.09), amb un doble objectiu: protegir les parts davant d'una justícia sostreta al coneixement públic i, alhora, mantenir la confiança de la comunitat en els tribunals (SSTC 96/1987 de 10.06, i 65/1992 de 29.06).

En efecte, el principi de publicitat es conforma:

- a) com a dret fonamental de l'acusat a l'article 24.2 de la Constitució, en enunciar entre els drets el dret a un procés públic;
- b) com a principi general de la publicitat de les actuacions i resolucions judicials a l'article 120, quan el seu punt 1 estableix que les actuacions judicials seran públiques.

El principi té, no obstant això, les seves excepcions, ja previstes al mateix article 120.1. Tanmateix, a ningú no se li amaga que en el procés penal conflueixi una variada índole de drets i interessos dignes de protecció i tutela, no tots pertanyents a les parts que hi intervenen directament. Un d'aquests drets té a veure amb la consideració del procés penal com a fet noticable: el dret d'informar públicament i ser informat sobre la seva incoació, desenvolupament i conclusió.

Se sol assignar al procés penal la finalitat de servir de via garantista a la pretensió de l'Estat de castigar les conductes humanes que, prèviament, han estat definides com a delictes o faltes. I dins del procés penal, a la fase d'instrucció o investigació (sumari) s'assigna legalment (art. 229 LECrim.) l'objectiu d'investigar i fer constar la perpetració dels delictes amb totes les circumstàncies que puguin influir en la seva qualificació, i la culpabilitat dels delinqüents, assegurant les seves persones i les seves responsabilitats pecuniàries, amb vista a servir de preparació del judici oral.

S'entén, per tant, que en el procés penal, en general, s'hi troben compromesos interessos socials i públics que justifiquen plenament el seu interès informatiu.

Com hem dit, totes les actuacions judicials han de ser públiques (art. 120.1 CE: «amb les excepcions que estableixin les lleis de procediment»), sota pena de nul·litat (art. 680.1 LECrim. i art. 238.3 LOPJ). D'aquesta manera, com que no hi ha dubte que la fase del judici oral, que comença quan s'ordena la seva obertura, és en efecte pública (art. 694.2 LECrim.),² tampoc no hi ha dubte respecte al caràcter secret de la fase d'instrucció per a tots aquells que siguin directament aliens al procés (art. 301.l LECrim.: «amb les excepcions determinades en aquesta llei») i, fins i tot, de vegades, també per a les pròpies parts privades d'aquest (art. 302 LECrim.).

Les modulacions que el secret sumarial provoca a la llibertat d'informació són el motiu d'aquesta breu anàlisi, que intenta establir, d'una banda, quina és la finalitat que es persegueix amb el mandat de secret de la instrucció penal, o, el que és

2. La publicitat de les actuacions processals posteriors a l'obertura del judici oral i anteriors a aquest està limitada per l'Ordre reial de 25 de maig del 1927 a l'emissió de testimonis d'aquestes actuacions en favor d'autoritats judicials o d'un altre ordre perquè tinguin efecte en els procediments o expedients que es coneguin, si bé l'art. 234 de la LOPJ del 1985 reconeix el dret dels «interessats» a obtenir informació de les actuacions judicials «excepte en els casos que la llei disposi una altra cosa».

el mateix, la seva justificació, pas previ per valorar la proporcionalitat davant de la limitació de la llibertat d'informació (de vegades, també del dret de defensa) i, d'una altra banda, quin és el seu àmbit objectiu i subjectiu, és a dir, quines actuacions judicials comprèn i quins són els destinataris d'aquest mandat.

Se sol entendre que són, d'una banda, raons d'eficàcia de la investigació penal i, de l'altra, de protecció de la intimitat personal de les parts afectades pel procés (acusats i víctimes) i de la presumpció d'innocència dels inculpats, les que aconsellen la no difusió de la instrucció penal més enllà del cercle que formen aquestes i els funcionaris intervinents.

L'eficàcia de la investigació, entesa com el fet de trobar la veritat material, justifica especialment que el secret afecti, fins i tot, les parts privades intervinents en el procés penal (art. 302 LECrim.), en la mesura que poden ser les que tinguin més interès a fer fracassar la instrucció. En aquests casos, la finalitat del secret és facilitar la investigació de la veritat material i evitar que els afectats per la mesura puguin obstaculitzar la instrucció tot fent desaparèixer proves o fabricant-ne altres de falses.³ Es considera pacíficament que cal preservar, encara que sigui a costa del dret de defensa i, per tant, de la llibertat d'informació, el resultat de les diligències d'investigació del perill d'intempestives revelacions que comporten a aquesta danys irreparables (destrucció de proves, amenaces a testimonis, fabricació de coartades, etc.), sobretot quan es tracta de delinqüència organitzada (terrorisme, tràfic de drogues, corrupció, etc.).

El problema sorgeix quan la durada de la instrucció esdevé excessiva; si sembla acceptable que el control de l'opinió pública romangui limitat durant un temps breu, és més arriscat, sens dubte, que aquest romangui suspès massa temps, amb la ulterior conseqüència que el perllongament de la instrucció augmenti de fet la dificultat de mantenir el secret.⁴

Amb les raons de l'Administració de justícia, concorren a justificar el secret instructiu els drets de l'imputat a la reserva, ja que la presumpció de no culpabilitat fins a la condemna definitiva no té únicament un valor processal, i és just que trobi en el secret instructiu una eina que, si més no en part, garanteixi la personalitat de l'imputat, així com la seva dignitat.⁵ Si bé és cert que els drets fonamentals a la presumpció d'innocència i la intimitat (així com les seves modulacions de l'honor i de la pròpia imatge) no són un impediment perquè qualsevol pugui ser sotmès en virtut de causa justa a un procés penal,⁶ també ho és que aquest haurà de desenvolupar-se en les condicions més adequades per a no perjudicar la persona, la reputació, els secrets i el patrimoni dels afectats més enllà d'allò estrictament exigint per la instrucció (art. 520.1 i 552 LECrim.). La publicitat d'una investigació penal, abans d'obtenir un resultat (l'obertura del judici oral), afecta sens dubte els drets personalíssims dels afectats (inculpats i víctimes), aliens a l'interès del propi

3. STC 1173/1988, de 4 d'octubre; *La Ley* 1939-1, 43.

4. Instrucció de la Fiscalia General de l'Estat núm. 3/1993, de 16 de març.

5. Instrucció de la Fiscalia General de l'Estat núm. 3/1993, de 16 de març.

6. TC 1ª S 37/1989, de 15 de febrer. Ponent: Rubio Llorente; *La Ley* 1989-3, 117 (1245-TC); i TC 1ª S 207/1996, de 16 de desembre. Ponent: Gimeno Sendra; *La Ley* 1997, 1527.

procés penal, de manera que si aquell resultat es frustra, poden arribar a produir-se conseqüències innecessàries i irreparables per a aquests, que converteixen el procés per si mateix en una pena.

No obstant això, no es pot sostenir que les dues finalitats del secret sumarial (l'eficàcia de les investigacions i la protecció de la presumpció d'innocència i de la intimitat) justifiquin la limitació de la llibertat d'informació dels assumptes sotmesos a processos penals, sobretot quan, en molts casos, els mitjans de comunicació han exercit una influència benèfica sobre l'Administració de justícia, coadjuvant al descobriment de delictes greus, impulsant la incoació de processos penals, accelerant la seva tramitació i afavorint la seva fructífera conclusió.

El secret sumarial no s'imposa ni s'exigeix directament per cap precepte constitucional i, per això mateix, es requereix en la seva aplicació concreta una interpretació estricta; la seva mera al·legació no és un fonament suficient per limitar més drets ni en major mesura del necessari que els estrictament afectats per la norma entronitzadora del secret (art. 301 i 302 LECrim.).⁷ La sentència del Tribunal Constitucional de 31 de gener del 1985 ja va marcar una tendència constitucionalista en la concepció del secret sumarial que no es pot entendre extensivament, creant una «atípica i il·legítima matèria reservada» sobre els propis fets sobre els quals investiga i realitza la instrucció l'òrgan judicial, i no sobre les «actuacions» de l'òrgan judicial que constitueixen el sumari. La regla que disposa el secret de les actuacions sumariales és, abans de tot, una excepció a la garantia constitucional inscrita a l'art. 120.1 CE. L'excepció a la publicitat no es pot entendre com un apoderament en blanc al legislador, perquè la publicitat processal està immediatament vinculada a situacions jurídiques subjectives dels ciutadans que tenen la condició de drets fonamentals, com són el dret a un procés públic i el dret a rebre lliurement informació.⁸

De moment, el secret del sumari no suposa una prohibició d'informar, sinó una limitació. El secret sumarial no significa, de cap manera, que un o més elements de la realitat social (els fets delictius) siguin arrabassats a la llibertat d'informació, en el doble sentit de dret a informar-se i dret a informar, amb l'únic argument que sobre aquells elements estiguin en curs unes determinades diligències sumariales.⁹ La regla impositiva del secret pretén, en limitar el coneixement de les actuacions processals, «assolir una segura repressió del delicte». Per tant, la «revelació indeguda» al qual fa al·lusió l'article 301 de la Llei d'enjudiciament criminal ha d'interpretar-se en clau constitucional i, per això, només podrà ser entesa com a «indeguda» quan s'oposi o perjudiqui les pròpies finalitats de la instrucció.

S'admet, en general, que una informació obtinguda abans i al marge del sumari no pugui considerar-se atemptatòria al secret sumarial, que només limita la llibertat d'informació quan per informar s'hagi de trencar prèviament aquest secret.¹⁰

7. TC 2ª S, de 31 de gener del 1985. Ponent: Tomás y Valiente; *La Ley* 1985-2, 80 (384-TC).

8. TS 2ª S, de 19 d'octubre del 1995. Ponent: Martín Pallín; *La Ley* 1995-4, 509.

9. TS 2ª S, de 19 d'octubre del 1995. Ponent: Martín Pallín; *La Ley*, 1995-4, 509.

10. TC 2ª S, de 31 de gener del 1985. Ponent: Tomás y Valiente; *La Ley* 1985-2, 80 (3384-TC).

És diferent, però, que se subordini fraudulosement la instrucció penal a l'interès (no sempre informatiu) dels mitjans de comunicació, propiciant o admetent el previ descobriment per part d'aquests dels indicis o elements probatoris útils a la investigació, per evitar així, només formalment, la vulneració de la norma que imposa el secret del sumari.

Però no només és notícia el delictes, sinó que també ho és, sobretot, el procés penal dirigit a investigar-lo i el seu resultat (la sentència). Això és degut al fet que, en molts casos, per exemple els delictes socioeconòmics o els comesos durant l'exercici d'una funció pública, el delictes no es pot percebre fàcilment abans de la incoació del procés penal subsegüent. És lògic, per tant, que no es pugui negar als mitjans informatius alguns drets d'accés al sumari. El problema consisteix a determinar tant la mesura d'aquest accés, per fer conciliables tots els interessos en conflicte, com el que s'ha d'entendre com a actuacions sumariales, sobre la informació de les quals s'ha de restringir la llibertat, entenent que, en principi, només podran difondre's les dades a les quals s'hagi pogut tenir accés legítim, que implica un límit del dret a informar, però només de forma derivada, és a dir, en la mesura que allò que es vol difondre o comunicar no hagi estat en si mateix una revelació indeguda.¹¹

No es pot pretendre que el caràcter secret de les actuacions judicials d'investigació pugui expandir-se mecànicament a qualsevol informació o transmissió d'informació sobre aspectes genèrics del seu contingut o sobre valoracions sociològiques derivades de la naturalesa dels fets investigats.¹² Quan els fets sobre els quals s'informa són sotmesos a un procés judicial, aquesta circumstància no comporta una ablació del dret d'informació, encara que pot sotmetre'l a condicionaments específics, com pot ser l'exigència d'explicitar la litispendència del procés o, si s'escau, el resultat d'aquest quan s'imputi la comissió de determinats delictes.¹³

D'altra banda, la llibertat d'informació inclou també la informació crítica de les resolucions judicials i de les actuacions professionals que hi estan relacionades en matèries que són d'interès general.¹⁴ La veritat històrica pot no coincidir amb la veritat declarada judicialment i el Tribunal Constitucional ha reconegut el dret a la informació crítica de les resolucions judicials, si bé tota la informació que posi en qüestió allò que s'ha proclamat judicialment, a part de requerir una diligència especial en la verificació de la informació, ha de respectar la innocència judicialment declarada o la presumpció d'innocència prèvia a la condemna judicial i posar explícitament en relleu l'existència de la resolució judicial o del procés en curs.¹⁵

En definitiva, l'àmbit objectiu del secret sumarial, davant de la llibertat d'informació, se circumscriu essencialment al contingut formal del sumari: les declara-

11. TS 2ª S, 19 d'octubre del 1995. Ponent: Martín Pallín; *La Ley*, 1995-4, 509.

12. TS 2ª S, 19 d'octubre del 1995. Ponent: Martín Pallín; *La Ley*, 1995-4, 509.

13. TS 2ª S, 28/1996, de 26 de febrer. Ponent: Viver Pi-Sunyer; *La Ley*, 1996, 3530.

14. TC 1ª S, 286/1993, de 4 d'octubre. Ponent: García-Mon y González-Regueral; *La Ley*, 1994-2, 126 (2358-TC).

15. TC 1ª S, 2886/1993, de 4 d'octubre; *La Ley* 1994-2, 126 i TC 2ª S, 28/1996, de 26 de febrer. Ponent: Viver Pi-Sunyer; *La Ley*, 1996, 3530.

cions dels imputats i testimonis, documentades als folis corresponents, així com els dictàmens pericials i altres documents que s'incorporen a la causa. Però no es pot estendre a resolucions interlocutòries o de fons que resolguin qüestions relatives a la situació personal dels imputats o a les relacionades amb les responsabilitats civils, com tampoc a les interlocutòries d'inhibició o als informes i exposicions elevats a la superioritat per resoldre els recursos pertinents. Més enllà d'aquest marc delimitador, el secret del sumari, considerat com a regla general o de primer grau, no pot estendre's a altres actuacions, excepte si el mateix òrgan que jutja hagi declarat expressament secretes algunes de les seves parts.¹⁶

Els destinataris del mandat de secret o, millor dit, de confidencialitat de les actuacions sumariales, no són els periodistes directament. Ho són els funcionaris públics intervinents en el procés penal (art. 301.4 LECrim., en relació amb l'art. 417 CP i art. 466.2, 535.2 i 536.2 CP), així com els professionals que presten serveis relatius a la defensa (advocats) o a la postulació (procuradors) de qualsevol de les parts (art. 301.2 LECrim. i art. 199 i 466.1 CP), els particulars que, per qualsevol motiu o circumstància (declaració, testimoni, peritatge, etc.), tinguessin accés legítim a les actuacions sumariales (art. 301.3 LECrim. i art. 466.3 CP). Però també els particulars aliens al procés que, per si mateixos (art. 197.2, 3 i 6 CP) o en connivència amb un funcionari públic que hi intervingui (art. 418 CP), s'apoderin de dades processals secretes o hi accedeixin per qualsevol mitjà, o les difonguin, revelin o cedeixin a tercers o se n'aprofitin de qualsevol forma.

Una concepció legal tan draconiana del deure de confidencialitat de les actuacions sumariales, sobre l'amplitud del cercle d'obligats, sembla voler sancionar (fins i tot criminalitzar) qualsevol fuga d'informació relativa al procés penal, sobretot en la seva fase d'instrucció. Concepció que ha generat conseqüències essencialment negatives com va exposar de forma encertada Francisco Gor al seu treball «Jueces y Periodistas»:¹⁷

«Però si la doctrina és clara, la pràctica és titubejant i poc propícia a reconèixer els marges amplis que una societat lliure i democràtica atorga a l'exercici dels drets a la llibertat d'expressió i a la informació. Com espantats davant l'àmplia demanda ciutadana d'informació, els que estan al capdavant dels poders de l'Estat es repleguen sobre si mateixos i procuren deixar ben tancat o filtrar a la seva conveniència les fonts que delaten la seva activitat. Aquest fet, que és perceptible en l'àmbit del poder executiu i de l'Administració pública en general, també es produeix a l'àrea de l'activitat del poder judicial... Ningú s'ha preocupat per donar una resposta global i institucionalitzada que faci possible l'exercici del dret a la informació en aquesta àrea pública, i els periodistes es veuen obligats a pidolar informacions que obtenen o no segons l'humor del jutge o del funcionari de torn».

16. TS 2ª S, 19 d'octubre del 1995. Ponent: Martín Pallín; *La Ley*, 1995-4, 509.

17. Revista *Procuradores*, febrer-març del 1989, citat a «Publicidad y secreto sumarial», Peces Morate, revista *Poder Judicial* núm. especial XI.

El Ministeri Fiscal està cridat a complir una funció significativa davant del difícil equilibri entre el secret sumarial i el dret a la informació i a fer efectiva la facultat que li està legalment reconeguda en el seu Estatut orgànic (art. 4º.5) d'informar l'opinió pública sobre els esdeveniments que es produeixen, dins l'àmbit de la seva competència.

Per aquesta necessitat es va formular la Instrucció de la Fiscalia General de l'Estat núm. 3/1993, de 16 de març,¹⁸ que substitueix la vetusta Circular de la Fiscalia del Tribunal Suprem de 28 de juliol de 1928, en la qual s'exigia del Ministeri Fiscal un estricte compliment del secret sumarial, per evitar que la menor indiscreció —es deia— pogués perjudicar la més important i decisiva de les actuacions, i després afegia que:

«aquests perjudicis han de ser majors quan aquest secret es trenqui per mitjà de la premsa, ja que l'enorme difusió que aquesta proporciona agreuja el dany que la llei, amb el seu ordenament previsor, tracta d'evitar, i suposa també que molt sovint la difusió mitjançant la premsa de les actuacions judicials degenera en crítiques sobre aquestes, en conteses apassionades sobre la seva utilitat i discussions sobre la seva procedència, cosa en la qual la instrucció sumarial no hi guanya res, i es perd, en canvi, molta de la utilitat que ha de reportar als fins de la justícia l'observança dels preceptes legals».

Text que, lamentablement, conserva certa actualitat.

La Fiscalia General de l'Estat va recordar aleshores que convenia no oblidar que la plena eficàcia del secret de les diligències sumariales pot entrar en oposició amb el dret fonamental a comunicar i a rebre informació de l'art. 20.1.d) del text constitucional. Seria ocios recordar que la comunitat social no és indiferent davant del desenvolupament i desenllaç de processos penals que, per la naturalesa del fet denunciat o per la condició d'algun dels individus intervinents, provoquen una legítima demanda de tractament informatiu. Suposaria un distanciament impropriede de la realitat social suggerir una reacció del Fiscal davant de la publicació de notícies que facin referència a fets que són objecte d'investigació sumarial. Aniria en contra de la descripció constitucional del Ministeri Fiscal —garant dels drets fonamentals— qualsevol intent de limitar el dret a difondre i rebre informació veraç.

I, per aconseguir-ho, ha de fer compatible aquella facultat —que pretén satisfer un dret fonamental— amb el deure que l'imposa l'article 50 de l'Estatut orgànic de mantenir «el secret dels assumptes reservats que conegui per raó del seu càrrec».

La consecució de l'equilibri al qual fem referència requereix un plantejament sobre les claus exposades de la responsabilitat penal pels delictes de revelació de secrets per obrir, d'aquesta manera, una via a la llibertat d'informació sense l'amenaça de la repressió penal.

18. Memòria de la Fiscalia General de l'Estat del 1994 (p. 1073 a 1078).

Cal tenir present que el mateix delictes genèric de revelació de secrets dels funcionaris públics (art. 417 CP) exigeix per a la seva comissió no només que l'autoritat o funcionari reveli «informació o secrets dels quals tingui coneixement per raó del seu ofici o càrrec», sinó que, a més, «no hagin de ser divulgats», és a dir, que per la seva naturalesa o transcendència comprometin o perjudiquin, en paraules de la penalista García Arán, la «correcta execució de la funció». Però, en relació amb les «actuacions processals», el Codi penal només incrimina, a l'article 466, la seva revelació per funcionari judicial o del Ministeri Fiscal, advocats i procuradors quan específicament hagin estat «declarades secretes per l'autoritat judicial», és a dir, quan s'hagi aplicat l'article 302 de la Llei d'enjudiciament criminal. Aquesta qüestió obliga a replantejar-se si és exigible la responsabilitat tant penal com disciplinària per la revelació d'informacions sumarians —sobre les quals no pesa la declaració expressa de secret—, si amb això, a més de donar contingut al dret fonamental a la informació, s'estan afavorint les finalitats de la instrucció, en la mesura que se suscita la col·laboració ciutadana en la investigació de la veritat material com a objecte del procés.

Seria una forma rigorosa i conforme a la realitat social de donar cobertura a un fet cert, i constataria la freqüència amb què els mitjans de comunicació donen informació puntual del contingut de processos rellevants per a l'opinió pública, que només es poden haver obtingut amb la col·laboració de funcionaris judicials i parts intervinents. Perquè la demanda d'informació, consubstancial a una societat democràtica, i la seva compatibilitat amb el secret sumarial, genèricament entès, exigeixen que s'arbitrin formes efectives i transparents d'informació processal que superin l'ocultisme amb el qual actualment s'ofereix aquesta informació, des d'una evident permissibilitat de jutges i fiscals.

En aquest sentit, és d'important interès la interlocutòria de la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de 30 de gener del 1995, mitjançant la qual no s'admetia a tràmit la querella formulada contra un magistrat i un fiscal de Barcelona per un delictes de revelació de secrets. En el fonament jurídic tercer es deia:

«El secret de les diligències sumarians té com a finalitat primordial aconseguir la màxima eficàcia de totes aquelles actuacions encaminades a preparar el judici. D'altra banda, l'article 367 del Codi penal sanciona els funcionaris o autoritats que revelin secrets o informacions de què en tinguin coneixement per raó del seu càrrec. Però no la revelació de qualsevol secret o informació, sinó exclusivament la d'aquells «que no hagin de ser divulgats». És a dir, que si el secret sumarial cobreix formalment totes les actuacions que precedeixen al judici, materialment només estan protegides per l'article 367 del Codi penal les que no hagin de ser divulgades perquè la seva difusió pot entorpir la investigació. I ningú més qualificat que el jutge i el fiscal que instrueixen les diligències per saber quines s'han de mantenir en secret, quines poden ser conegudes per l'opinió pública i, fins i tot, quines convé que siguin publicades perquè el seu coneixement pugui facilitar la col·laboració ciutadana...».

En la mateixa direcció hem de situar la interlocutòria d'11 de maig del 2001 de la Sala Segona del Tribunal Suprem que denega l'admissió a tràmit d'una querella

per revelació de secret de l'article 417 del Codi penal, contra un magistrat. Excloent *ab initio* l'aplicació de l'article 466 del Codi penal, s'analitza l'aplicabilitat del delictes de l'article 417.1, i s'han de destacar certes consideracions.

En primer lloc, es diu en el fonament jurídic quart:

«Com posa en relleu i d'una forma encertada el Ministeri Fiscal, l'article 120.1 de la Constitució proclama com a principi informador del nostre sistema de procés penal que les actuacions judicials seran públiques, amb les excepcions que prevegin les lleis de procediment, fent amb aquesta última referència una al·lusió als articles 301 i 302 de la Llei d'enjudiciament criminal, que necessiten una nova lectura a partir del precepte constitucional mencionat i de l'article 20.1.d) del text polític fonamental, que consagra el dret a comunicar o a rebre informació veraç per qualsevol mitjà de difusió».

I s'hi afegeix:

«Creiem que la jurisprudència d'aquesta Sala centra adequadament el problema en adequar el secret sumari a les exigències constitucionals. El secret de sumari ha d'interpretar-se en un sentit restrictiu i, per tant, no pot erigir-se en un obstacle insalvable per tal que un o diversos elements de la realitat social siguin arrabassats a la llibertat d'informació, en el doble sentit del dret a informar-se i el dret a informar, amb l'únic argument que, sobre aquells elements, estan en curs unes determinades diligències sumaries.

Cal donar un contingut restrictiu al delictes de revelació de secret, relacionat amb la difusió del contingut d'actuacions processals. No és el mateix difondre incidències processals, comunicant simplement la seva realització, que divulgar el contingut específic i literal de la diligència practicada, posant de manifest públicament allò que, per la seva particular naturalesa, ha de mantenir-se en secret. Com es va dient a aquesta Sala, queda relativitzat el caràcter secret de les actuacions d'investigació judicial. Al mateix temps, es precisa que el secret no pot expandir-se mecànicament a qualsevol informació o transmissió d'informacions, sobre aspectes genèrics del seu contingut o sobre valoracions sociològiques derivades de la naturalesa dels fets investigats.»

És una via en la qual, evidentment, cal profunditzar, però que constitueix una direcció encertada per sortir de l'actual ambigüitat i encarar el problema des del rigor professional i la lleialtat democràtica d'aquells qui estem obligats a donar compliment a la legalitat, que en aquest àmbit vol dir també el respecte a l'opinió pública com una de les expressions de la sobirania nacional.